

מדריך פרישה מעבודה

מדריך זה מסביר לעובד שפרש מעבודתו (בשל פיטורים, התפטרות או פרישה לגמלאות) את חלופות המיסוי ביחס למענקי הפרישה שהועמדו לרשותו. כמו כן, המדריך מסביר את אופן מילוי חלק ב' בטופס 161 בהתאם לחלופות כאמור.

- [1. פרישה ומענק פרישה](#)
- [2. טופס 161](#)
- [3. מקרים שבהם עובד אינו נדרש במילוי חלק ב' בטופס 161](#)
- [4. מקרים שבהם העובד נדרש במילוי חלק ב' בטופס 161](#)
- [5. הפרטים שהעובד נדרש למלא בחלק ב.1](#)
- [6. בקשה למענק פרישה פטור ממס](#)
- [7. האם כדאי למשוך את המענק פרישה בפטור ממס?](#)
- [8. מענק פרישה חייב במס](#)
- [9. רצף פיצויים](#)
- [10. חלק א.10 - "סה"כ התשלומים שחויבו במס לרבות רווחים למועד הפרישה"](#)
- [11. חלק א.11 - "הסכום הכולל שעל בסיסו חושבה הקצבה טרם הפרישה"](#)
- [12. חלק ב.2 - בקשות נוספות](#)
- [13. פריסת המענק פרישה החייב בהתאם להוראות סעיף 8\(ג\).3 לפקודה](#)
- [14. יעוד סכומים ברצף פיצויים שמקורם מהמעסיק או מקופה מרכזית](#)
- [15. חלק ב.3 - הצהרת העובד](#)
- [16. לאחר מילוי חלק ב'- מה העובד נדרש לעשות?](#)
- [17. אישור ובחינת בקשת העובד על ידי פקיד השומה](#)

1. פרישה ומענק פרישה

פרישה היא ניתוק מוחלט וסופי של יחסי עובד-מעסיק בשל אחת מהסיבות הבאות:

1. פיטורים על ידי מעסיק
2. התפטרות על ידי העובד
3. פרישה לגמלאות בגיל פרישה (גבר-67 ואשה 62-67)
4. פרישה עקב פטירה

חוק פיצויי פיטורים קובע את הזכאות לפיצויי פיטורים (או כפי שמרבית האנשים מכנים "פיצויים") וגובה הפיצוי לו זכאי העובד באירוע פרישה. אולם ייתכן שהעובד זכאי לסכומים נוספים מכוח הסכם העבודה או הסכם קיבוצי.

כל התשלומים להם זכאי העובד בפרישתו מכונים "מענק פרישה".

כל תשלום הנובע מהפרישה לרבות פדיון ימי מחלה, מענק הסתגלות, מענק שנים עודפות ופיצוי בגין אי הודעה מוקדמת נחשב מענק פרישה. יודגש, כי תשלומים בגין פדיון ימי חופשה ואי תחרות, אינם באים בגדר מענק פרישה.

מענק הפרישה ישולם ע"י אחד או יותר מהמשלמים הבאים:

- המעסיק או משלם אחר מטעמו
- קופת גמל אישית - מרכיב הפיצויים בקופת גמל
- קופה מרכזית לפיצויים

2. טופס 161

במועד הפרישה המעסיק ידווח על מענקי הפרישה והזכויות שנצברו לעובד בגין תקופת העבודה אצלו באמצעות טופס 161 - הודעה על פרישה מעבודה.

המעסיק חייב למלא את הטופס בעת פרישתו המוחלטת והסופית של העובד, כאשר לעובד הפורש נצברו סכומים וזכויות בגין תקופת עבודתו אצל המעסיק ממנו פרש וזאת, בין אם הכספים משולמים על ידי המעסיק במישרין ובין אם באמצעות קופות גמל. הטופס בנוי משלושה חלקים עיקריים כמפורט להלן:

חלק א' - הודעת מעסיק: בחלק זה המעסיק ידווח על כל הפרטים ביחס לפרישת העובד כגון תקופת העבודה, תקופת עבודה לא רציפות, משכורת, מענקי הפרישה שהועמדו לרשות העובד. **לאחר שהמעסיק מילא את חלק א' עליו למסור את הטופס לעובד שפרש.**

חלק ב' - הודעת עובד: בחלק זה נדרש העובד למלא את בקשותיו ביחס למענקי הפרישה שהועמדו לרשותו ובנוסף, נדרשות הצהרות, המשליכות על אירוע הפרישה. **לאחר שהעובד מילא את חלק ב' עליו למסור את הטופס למעסיק.**

חלק ג' - חישוב המעסיק והנחיות לקופות הגמל: בחלק זה ובכפוף לתנאים המפורטים בו, המעסיק ינחה את קופות הגמל בנוגע לאפיון הכספים וניכוי המס. לאחר שהמעסיק ימלא את חלק ג', עליו למסור את הטופס לפקיד השומה וכן לעובד, לשאיריו, או למי מטעמם. במקרים בהם **לא** מתקיימים התנאים המפורטים בטופס, על המעסיק להפנות את העובד לפקיד השומה לשם קבלת הנחיות ביחס לסכומים המדווחים בטופס.

3. מקרים שבהם עובד אינו נדרש במילוי חלק ב' בטופס 161

העובד לא חייב למלא את חלק ב' וזאת בהתקיימותם של שני תנאים:

- א. במקרה בו מענקי הפרישה הופקדו בקופת גמל לקצבה (ראה בחלק א.9 קוד משלם - 6) וסך הסכומים שהופקדו אינו עולה על התקרה הנקובה בסעיף 9(א7)(1ז) לפקודה (להלן: "רצף קצבה ברירת מחדל").
בחלק א.12 - סעיף 1, נדרש המעסיק לציין זאת. כאשר המעסיק סימן "אינו עולה", המשמעות שסך הסכומים שהועמדו לרשות העובד בקופת גמל לקצבה אינו עולה על תקרת רצף קצבה ברירת מחדל.
- ב. לא עומדים לרשות העובד מענקים ממשלמים שאינם קופת גמל לקצבה.
בחלק א.12 - סעיף 2, נדרש המעסיק לציין זאת. כאשר המעסיק סימן "לא", המשמעות שלא עומדים לרשות העובד ממשלמים שהם לא קופת גמל לקצבה כדוגמת מעסיק או קופה מרכזית
דוגמה להתקיימותם של שני התנאים והמעסיק סימן בחלק א.12: סעיף 1 - "אינו עולה", סעיף - "לא".
במקרה זה, העובד לא חייב למלא את חלק ב' ויראו כאילו העובד הגיש בקשה לרצף קצבה ביחס למענקי הפרישה שהועמדו לרשותו.

12.א. התקרה לרצף קצבה ברירת מחדל (יש לסמן V לפי העניין)
1. מתוך סכום המענק הכולל⁽¹⁾, סך הסכומים העומדים לרשות העובד שהופקדו על ידי המעסיק במרכיב הפיצויים בכל קופות הגמל לקצבה, אינו עולה על התקרה הנקובה בסעיף 9(א7)(1ז) לפקודה (להלן: "רצף קצבה ברירת מחדל").
2. המענקים המדווחים בחלק א.9 כוללים מענקים ממשלמים שאינם קופות גמל לקצבה כדוגמת מעסיק וקופה מרכזית לפיצויים. כן לא

במקרה שהעובד לא מילא את חלק ב', יראו כאילו הגיש בקשה לרצף קצבה ביחס לסכומים שהועמדו לרשותו בקופת גמל לקצבה. משמעות בחירה זו היא השארת כספי הפיצויים בקופת הגמל לקצבה וזאת, על מנת לקבל גם מסכומים אלה קצבה גבוהה יותר בהגיע העובד לגיל פרישה.

היה והעובד לא ירצה לקבל קצבה מכספי הפיצויים ניתן לחזור מהבקשה לרצף קצבה בכל עת וזאת בהודעה לפקיד השומה באמצעות [טופס 161ג](#).

בעת החזרה מרצף קצבה (משיכת הכספים), נשמרת לעובד הזכאות למימוש הפטור ממס בהתאם לסעיף 9(א7) לפקודה (יוסבר בהמשך). חזרה מרצף קצבה חלה על כל הסכומים בקופות שיועדו לרצף קצבה, ונצברו במהלך תקופת העבודה אצל אותו מעסיק. כלומר, לא ניתן לבצע חזרה מרצף קצבה רק על חלק מהסכום שיועד לרצף.

4. מקרים שבהם העובד נדרש במילוי חלק ב' בטופס 161

בהתקיימותם של אחת או יותר מהחלופות שלהלן על העובד לפרט בחלק ב' בטופס את בקשותיו ביחס למענקים שהועמדו לרשותו ובנוסף, נדרשות הצהרות, המשליכות על אירוע פרישתה.

א. כאשר המעסיק סימן בחלק א.12 - סעיף 1 "עולה". כלומר, סך הסכומים שהופקדו בקופות הגמל לקצבה עולה על התקרה ל"רצף קצבה ברירת מחדל".

א

ב. כאשר המעסיק סימן בחלק א.12 - סעיף 2 "כן". כלומר, עומדים לרשות העובד מענקים ממשלמים שאינם קופת גמל לקצבה,

א

ג. כשהעובד מעוניין בבקשה אחרת מרצף קצבה (כדוגמת בקשה למענק פטור, מענק חייב או רצף פיצויים - ראה הרחבה בהמשך).

שימו לב - גם כשסך הסכומים שהופקדו בקופות הגמל לקצבה עולה על התקרה ל"רצף קצבה ברירת מחדל", ניתן עדיין לבקש לייעד את הסכומים כאמור לרצף קצבה - אולם יש לעשות זאת באמצעות מילוי חלק ב'.

5. הפרטים שהעובד נדרש למלא בחלק ב.1

בחלק ב.1 נדרש העובד למלא את בקשותיו ביחס למענקי הפרישה שהועמדו לרשותו. העובד נדרש למלא ביחס לכל אחד מהמשלמים בחלק א.9, את המפורט להלן:

1. מספר שורה בחלק א.9
2. מספר תיק הניכויים של המשלם
3. הסכום הכולל - יש לציין את הסכום הכולל לרבות צבירה נוספת
4. בעמודות הבאות יש לרשום את החלק מתוך הסכום הכולל אותו אתה מעוניין ליעד לרצף לקצבה או ליעד לרצף פיצויים או לקבל כמענק פטור או לא לממש את הפטור, והכל בכפוף לסכום המרבי וכפי שיורחב בהמשך.

לתשומת לבך - בחלק א.13 - המעסיק יציין בעבור העובד נתוני עזר ביחס לסכום המרבי